

podria donar, l'escamoteig de la síl·laba *xε* = *ce-* abocant a *çe-*), era ja un disbarat pensar en el grec per al nom d'una cosa modesta de la petita producció agrícola i boscana; mentre que és manifesta l'aportació cèltica als noms usats en la utilització general dels boscos i arbrat, també en l'explotació forestal, i particularment al món vegetal, supersticiós i mític de l'avellaner, el roure, la gla, la nou, etc.; fins Wartburg (tan submís a la grecomania) té ja l'encert de suprimir l'article *kelyphos* del seu diccionari: no era bo de deixar-se dur per formes patueses modernes, tan subjectes a induccions d'altres: així com oc. mod. *calofo* és clarament degut a la contaminació de *pelofo* 'pellofa' (*callofa de la nou* s'estén també fins als nostres Illa i Vallespir, *AlcM*), és poc saludable de fer massa cas, en una qüestió així, de la gran varietat de formes locals de recents patlars d'Oc, subjectes a contaminacions i alteracions vàries que no caldrà detallar ni explicar gaire.⁶

Reflexionem que no fóra, en el fons, més enraonat refiar-se d'aquelles poc palpables afinitats occitanes, que d'altres semblances no menys impressionants amb formes de llengües no romàniques. Sense comptar-ne alguna de més vaga, vull referir-me sobretot a la proximitat amb l'a-al. ant. *skarfia* [S. X], *skelva* 'clofolla (d'ametlla', etc.), b-al. mj. *scherve* 'closca, clova', al. *scherven* 'testos, trossos d'olla' (*scarfia de ovo* ja en glosses dels Ss. x-xi per a 'closca d'ou'), suec *skärva*, etc.;⁷ que per més que s'assemblin al nostre tipus *clofoll*, *-olla* (*carfoll*), veg. infra (B), no hi tenen certament res a veure.⁸ Més enllà encara un grup eslau, que podem concretar en el rus⁹ *skorlúpa* 'clova interna', d'on 'pell delicada d'algú', 'pellissa o jaqueta', que fàcilment permetria a la nostra fantasia de llançar-se a la recerca d'alguna deu avial sorotàptica. En va, per a mots amb arrels tan robustes i manifestes dins els nostres climes: doncs, reconeguem que en la major part de les formes dialectals gallo-romàniques deu haver-hi també convergència bastant casual, gairebé tant com amb aqueixos mots de llengües més exòtiques.

Per a la forta aportació cèltica en aquest terreny semàntic, ens limitarem a remetre a articles d'aquest llibre com *TANY*, *RUSCA*, *CASSANELLA*, *VERN*, *BEDOLL*, *LLAIRE*, aranès *còila* 'branques d'avellaner', etc. L'ús de *clova* que he documentat supra en els docs. del S. xiv, en palesa relació amb el taní, el fr. *tanner* i el nostre *tany*, parla en termes eloqüents.

Deixem, doncs, ja, com a ben aclarit el grup A, i passem als B i C, on veiem altres formes, si bé amb grans línies paral·leles.

B) FORMES AMB -F-. *Clofoyl* apareix ja repetidament en la versió 205 del *Breviari d'Amor*: «lo clofoyll de la nou e la closca, qui és dins lo mig del gra de la nou e de l'escorxa, aquest és molt dur e molt fort», «e açò és ten ffort cosa e tan dura, per entendre e per veure, que és net naguna cosa que aquest clofoyll o closcha pogués trencar ab naguna res, si no o ffa ab lo marteyl de la ffe» (cites del *DBal.*, s. v. *clofoll* i *clovoll*); en la *Menescalia* de Díçç (S. xv): «preneu

alquena e *clofoll*» si bé aquí potser en un altre sentit.¹⁰ Sembla que avui segueix usant-se *clafóll* 'clova (de nou, avellana', etc.) en una zona bastant ampla del Nord valencià i del Migjorn del català occidental (*AlcM*): realment *klafól* i *klafolína* 'clova (de gla', etc.) vaig sentir a Sorita (1961); i, eliminada la *l'* per dissimilació, civ. «*cufoll*: càpsula vegetal» (PzCabrero); i, tirant ja cap a un altre sentit, «el conjunt de 4 o 5 brins és anomenat a la PnaCast. *clafoll*» (GColon, *BSCC* xxxiv, 302). Car en bastants paratges del cat. occid. (sobretot de l'extrem O. o NO.) el mot s'aplica a la ceba: *karfól* 'pela de ceba' a Fraga (*BDC* iv, 41), i és també 'pela de ceba' l'aranès *clafóll* (*BDC* xxiii, 284) que deu ser manllevat del català pellarès (puix que la -f- es torna *h* en gascò); a la Vall de Cardós *karfól* (Estaon) o *eskarfól* (Tavascan, Àreu i Farrera) és 'un grill de ceba', això és el que val en el Pla d'Urgell (Serra i Boldú, *AlcM*), i a la Vall Ferrera s'ha produït una repartició en virtut de la qual és *kaól* (més aviat del grup A, *clova*, supra) el que significa 'grill de ceba', i *eskarfól* hi reapareix amb el sentit de 'closca de l'avellana' (*BDC* xxiii, 284); en fi també vaig anotar primer *klafól* (després *klufól*) de ceba a un conegut que viu a Solsona i és d'allà o de Manresa (1964). Tanmateix és la variant femenina *clofolla* la més prestigiosa i divulgada des d'antic. Car ja la tenim en JoMartorell: «no crec tan saborosos pinyons fossen vists --- e en la part de la pinya que stava closa, en cascuna *clofolla*, havia un diamà, un robí o maracde o safir», cap. 247 (*NCl.* iv, 137); doncs, les escates de les pinyes, que cobreixen el pinyó; «tant quant cabrà en mige *clofolla* de nou» en *Flos Med.* (S. xv, *AlcM*); dissimilat en *clafolla* en Busa-Nebr. (1507) (s. v. *desclafollar*, que defineix com «*levar la clafolla*: enucleo», B-viii-4.7); «la *clofolla* de la nou; o lo que està entre los gallons de la nou: putamen», JnEsteve, c. 1472, *LiEleg.*, k-2-a.

Avui a quasi tot el Princ., des d'Olot a Tort. i a Lleida,¹¹ segons *AlcM* (mentre que *clofoll* arriba encara molt més al Sud, segons les seves dades, fins a València i la Marina d'Alacant), i pel Nordoest, a les Escaldes d'Andorra la *karfóla* és la closca punxent de la castanya (1934): forma que ens fa imperiosament present el val. *corfa* 'closca, escorça' (i que també pot significar això mateix). Altrament el sentit s'ha estès encara a la tavella o la pela dels cigrons, llentilles i pèsols (documentat en l'*Orde Breu contra la pesta* del manresà Bernat Mas, a. 1625), i fins —per al nostre sentit, menys propi— a la closca d'ou en un escr. Renaix. de 1877 (cites *DBal.*).

Formes intermèdies entre B i A: *kluféla* 'closca' a l'Alta Cerdanya («els llimacs, *vaquetes*, són caragols sense c.»), Eina, 1959); Conflent *asklufá* 'pela una nou' (Catllà, *ZRPb.* xlv, 251), i també *esclofa* 'clofolla, pela': «jo et parlo així perquè la carta va per a tu, que saps apartar de la veritat la seva *esclofa*»;¹² això em fa pensar que *clofa*, puix que pot estendre's al «fruit» (i això escassament es pot referir a res més que una clova o closca), sigui també una variant del nostre mot (potser contaminat pel grup d'*aclofar*):